

**Звіт про громадське обговорення
проєкту програми єдиного фахового вступного випробування
предметного тесту з політології та міжнародних відносин**

1. Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення:

Міністерство освіти і науки України.

2. Зміст питання або назва проєкту документа, що виносилися на обговорення:

Проєкт програми єдиного фахового вступного випробування предметного тесту з політології та міжнародних відносин (далі – проєкт програми ЄФВВ).

ЄФВВ предметного тесту з політології та міжнародних відносин (далі – ЄФВВ) є обов'язковим компонентом Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 13 жовтня 2021 року № 1098 «Про затвердження Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році».

Метою ЄФВВ є ранжування вступників із визначенням кількісного показника для розрахунку конкурсного бала.

Проєкт програми ЄФВВ містить перелік питань: політичні вчення за доби Давнього Світу; політичні вчення в добу Античності; політичні вчення в період європейського Ренесансу; політичні вчення в Англії XVII–XIX століття; політичні вчення у Франції XVIII – XIX століття (Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, А. де Токвіль); політичні вчення в Німеччині XVIII–XIX століття (І. Кант, Г. Гегель); політична думка за доби Київської Русі («Руська правда» Ярослава Мудрого, політичний зміст «Повчання» Володимира Мономаха); Політична думка України в литовсько-польську та польсько-козацьку добу (С. Оріховський-Роксолан, І. Вишенський, «Конституція» П. Орлика); Політична думка України в XIX та першій половині XX століття; поняття політики; види політики, суб'єкти та функції політики; поняття, види і концепції політичної влади; ознаки політичної влади (нормативність, публічність, моноцентризм, засоби стримування та противаг, легальність, легітимність (традиційна; раціонально-легальна, харизматична); функції політичної влади (інтегративна, регулятивна, мотиваційна, консолідуєча, стабілізаційна); ресурси політичної влади; поняття політичної системи; структура політичної системи (інституціональна, нормативна (регулятивна), функціональна, комунікаційна, духовно-ідеологічна підсистеми); функції політичної системи (політичного цілепокладання, владно-політичної інтеграції суспільства, регулятивна); концепції політичної системи (Д. Істон, Г. Алмонд); типології політичних систем Г. Алмонда (англо-американська

політична система, континентально-європейська політична система); політична система сучасної України; політична ідеологія лібералізму; політична ідеологія консерватизму; політична ідеологія марксизму; політична ідеологія націоналізму; політичні еліти; політичне лідерство; держава: поняття та ознаки; державний устрій; форми державного правління; поняття політичного режиму; демократичний політичний режим; авторитарний політичний режим (поняття, ознаки); тоталітарний політичний режим; поняття, функції й типології політичних партій; партійні системи; поняття виборів; демократичні принципи виборів (вільне волевиявлення, загальність, рівність, таємне голосування); поняття та різновиди виборчих систем (мажоритарна, пропорційна, змішана); виборча система сучасної України; поняття та принципи функціонування громадянського суспільства (самоорганізація як базова ознака громадянського суспільства; Помаранчева революція та Революція Гідності як прояви зрілості громадянського суспільства в Україні); Громадські організації і рухи в структурі громадянського суспільства (поняття громадських організацій і рухів; громадські організації і рухи в сучасній Україні); волонтерський рух в Україні; об'єкт, предмет, функції теорії міжнародних відносин; суб'єкти міжнародних відносин; поняття, ознаки, структура міжнародної системи; основні підходи до типології міжнародних систем; історичні типи міжнародних систем; політичний ідеалізм у теорії міжнародних відносин; політичний реалізм; лібералізм в теорії міжнародних відносин; модернізм в теорії міжнародних відносин; неокласичні теорії міжнародних відносин; поняття «зовнішня політика держави»; основні складові зовнішньої політики держави; національні інтереси держави на міжнародній арені; «сила» у міжнародних відносинах; міжнародні конфлікти; становлення України як суб'єкта міжнародних відносин; національні інтереси України та їх реалізації через зовнішню політику; інституційно-нормативні засади зовнішньої політики України; участь України в міжнародних організаціях; співпраця України та ЄС; співпраця України з НАТО; сучасний стан українсько-американських відносин; двосторонні відносини України з державами-сусідами; сучасний стан українсько-російських відносин; теоретичні основи геополітики; парадигми геополітики; теоретичні школи геополітики; геостратегія; поняття та основні категорії міжнародного порядку; моделі та типології міжнародного порядку; забезпечення світового порядку; міжнародна інтеграція; глобалізація як фактор міжнародних відносин.

Громадське обговорення проводилося у формі електронних консультацій. Проект програми ЄФВВ було розміщено 28 грудня 2021 р. на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України за посиланням:

Зауваження та пропозиції до проєкту програми ЄФВВ приймалися до 11 січня 2022 р. на електронну адресу: mruga@mon.gov.ua.

3. Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні:

Протягом встановленого для обговорення з громадськістю терміну надіслали зауваження та пропозиції від сорока п'яти адресантів: alyona.khylko@gmail.com, catya874@gmail.com, Шинкаренко Т., доцент кафедри міжнародних організацій і дипломатичної служби Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка; ernestg@ukr.net; Клищенко С., студентка 3 курсу ОП «Міжнародно-політичне країнознавства» Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка; 20stella02karina10@gmail.com; Манжола В., професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики ІМВ; Захаркіна Л.С., заступник завідувача кафедри фінансових технологій і підприємництва Сумського державного університету; helenkoppel45@gmail.com; parkhomchuk45@gmail.com; teenageplawert@gmail.com; Шемлій С., студент 4 курсу Навчально-науковий інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Кривонос Р., кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного регіоназнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Мацькович О., студентка Київського національного університету імені Тараса Шевченка спеціальності «Міжнародні відносини»; martailiuchok@gmail.com; студенти ОС «Міжнародні відносини» ННІМВ КНУ; missm6200@gmail.com; Сидорук Т. В., завідувач кафедри міжнародних відносин Національного університету «Острозька академія»; yulia2710200027@gmail.com; khrystyna.lozinska@gmail.com; demidova.karina@gmail.com; Степанова П. С.; Бульба А. В.; Біловусяк А.; Пліс А.; Іванов В., студент ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка; valeri111200@icloud.com; karina.t.2612@gmail.com; Ковтун О., кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних організацій і дипломатичної служби Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка; polstyanoi.platon@gmail.com; Яблонський В.М., доктор історичних наук, доцент, завідувача кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Київський університет імені Бориса Грінченка; Денисенко К.Ю., кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Навчально-науковий інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Лопатенко А., студентка Інституту Міжнародних Відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Кучеров А.; Костенко А., студентка 3-го

курсу Інституту Міжнародних Відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Радько А. І.; Романюк А.С., доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології Львівський національний університет імені Івана Франка; Шипунов Г.В., доктор політичних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та історії політичної науки Львівський національний університет імені Івана Франка; Мішин О., кандидата політичних наук, асистент кафедри міжнародного регіоназнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Суботін А., доцент кафедри Міжнародних відносин та зовнішньої політики Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Юрченко О., студентка 4 курсу спеціальності «Міжнародні відносини» Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Калитчак Р., доцент кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби Львівського національного університету імені Івана Франка; Гавриленко І., асистент кафедри міжнародних організацій і дипломатичної служби Навчально-наукового Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка; Ігнат'єв П.М., професор.

4. Інформація про пропозиції, що надійшли до Міністерства освіти і науки України за результатами обговорення:

Пропозиції alyona.khylko@gmail.com

Пропонується внести доповнення/зміни до представлених на обговорення питань з політології та МВ ЄФВВ в частині МВ. Запропоновані питання дуже вузько відображають наповнення навчального плану бакалаврської програми з МВ. Більш того, не відбивають мультидисциплінарної природи МВ. У зв'язку з цим, пропонується доповнити перелік питань наступними тематичними блоками:

- ЗП держав (Європи, Азії, США, РФ). На даний момент представлена лише ЗП України (20%);
- головні тренди сучасних МВ;
- безпекові проблематика в МВ (на даний момент представлена лише питаннями з конфліктології): сучасні загрози міжнародній безпеці, слабкі держави в міжнародній взаємодії, інститути і альянси як регулятори безпеки, міжнародний тероризм, регіональні безпекові комплекси, сек'юризитизація тощо;
- енергетичний фактор в ЗП держав;
- екологічні та енергетичні фактори в міжнародній взаємодії / екологічні та енергетичні складові міжнародної безпеки / екологічні та енергетичні складові глобального лідерства.

Водночас, ряд питань з Р.6 (зокрема, п.1.4, ч.2 і 3) вивчаються в рамках магістерських ОП.

Пропозиції catya874@gmail.com

Вважаю неприйнятним той факт, що студенти за напрямком «Міжнародні відносини» змушені здавати предметний іспит з ОП «Політологія».

Це наче співробітникам Міністерства закордонних справ дати такий же іспит як співробітникам Міністерства внутрішніх справ. Ніби ключове тут слово «справи», проте займаються ці люди абсолютно різними речами.

Пропозиції Тетяни Шинкаренко, доцент кафедри міжнародних організацій і дипломатичної служби Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Враховавши зміст Стандарту вищої освіти за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», можна зробити висновок про невідповідність розділів 1, 2, 3 Програми предметного тесту з політології та міжнародних відносин об'єкту вивчення, цілям навчання та переліку спеціальних (фахових) компетенцій Стандарту вищої освіти за спеціальністю 291. Таким чином, виглядає штучним розробка спільного вступного випробування з політології та міжнародних відносин.

Пропонуємо розробити Програму Єдиного фахового вступного випробування з міжнародних відносин, врахувавши зауваження і доповнення викладачів і науковців відповідних навчальних закладів. Зокрема, вимагають уточнення блоки питань «Європейський та євроатлантичний вектори зовнішньої політики України», «Міжнародні урядові організації як суб'єкт міжнародних відносин». В проєкті Програми відсутні блоки питань з тематики дипломатії і дипломатичного протоколу (Спеціальні компетенції 6 Стандарту вищої освіти за спеціальністю 291).

Пропозиції ernestg@ukr.net

У зв'язку з тим, що вже відомий перелік тем та питань, які виносяться на ЄФВВ, постало питання про невідповідність її з навчальним планом в Інституті. Тому є два варіанти, або ви змінюєте теми, тобто забираєте звідти питання для ОП «Політологія» або впроваджуєте зміни в навчальну програму для майбутнього першого курсу спеціальності, а курсам, які навчаються по старій програмі ЄФВВ не впроваджувати.

Пропозиції Соломії Клишченко, студентки 3 курсу ОП «Міжнародно-політичне країнознавство» навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Відповідно до проєкту <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dogromadskogo-obgovorennya-proyekt-programi-predmetnogo-testu-z-politologiyi-ta-mizhnarodnih-vidnosin-yedinogo-fahovogo-vstupnogo-viprobuvannya>

починаючи з цього року вступ до магістратури відбуватиметься на підставі результатів єдиного фахового вступного випробування. Проект програми випробувань за змістом та за розподілом питань 70\30 передбачає для студентів ОП «Міжнародно-політичне країнознавство», «Міжнародні відносини» та «Міжнародні комунікації» складання предметного іспиту з ОП «Політологія», а для студентів ОП «Міжнародні економічні відносини» та «Міжнародний бізнес» — з ОП «Економіка». Таким чином студенти вищеперелічених освітніх програм повинні будуть скласти іспит за знаннями, які не передбачені програмою бакалаврату наших ОП.

Прошу переглянути рішення проекту і скорегувати його відповідно до переліку предметів ОП «Міжнародно-політичне країнознавство», «Міжнародні відносини», «Міжнародні комунікації», «Міжнародні економічні відносини» та «Міжнародний бізнес».

Пропозиції 20stella02karina10@gmail.com

Вважаю недоречним введення ЗНО «Політологія+ Міжнародні відносини» для вступу на магістратуру ОП «Міжнародні відносини». Оскільки це 2 абсолютно різні спеціальності - Політологія відноситься до ОП 05 - «Соціальні та поведінкові науки».

Таким чином, ЄФВВ буде змістовно відповідати галузевим стандартам різних галузей знань і є нейприйнятним. Дисципліна «Політологія» не вивчається на спеціальностях ОП 291, та й не була передбачена їхніми державними стандартними.

Також вважаю за необхідне підкреслити, що відбулося порушення прав здобувачів освіти - громадське обговорення було оголошено у період різдвяних свят та канікул в загалом. Де-факто ніякого обговорення не відбулося.

Пропозиції Володимира Манжолі, професора кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики ІМВ

З точки зору методології в основу програми тестів з політології і міжнародних відносин мають бути покладені стандарти бакалаврських програм відповідних спеціальностей, а з точки зору порядності у відношенні до зацікавлених сторін - принаймі за 2 роки до застосування такої новели.

Пропозиції заступника завідувача кафедри фінансових технологій і підприємництва Сумського державного університету Захаркіна Л.С.

Шановні розробники проекту програми предметного тесту з обліку та фінансів єдиного фахового вступного випробування, кафедра фінансових технологій і підприємства, ознайомившись з проектом, вносить та просить врахувати таку пропозицію:

Додати в програму список літератури в розрізі предметів (1-2 базових підручника/посібника, закони та нормативні акти) для уникнення подвійного трактування змісту питань, забезпечення рівності вступників при підготовці.

Пропозиції helenkoppel45@gmail.com

ОБГОВОРЕННЯ ПРОЄКТ ПРОГРАМИ ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ З ПОЛІТОЛОГІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ЄДИНОГО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Є багато зауважень! Не погоджуюсь!

Пропозиції parkhomchuk45@gmail.com

ПРОГРАМИ ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ З ПОЛІТОЛОГІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ЄДИНОГО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Не погоджуюсь!!!

Пропозиції teenageplawert@gmail.com

Повідомляю Вам про невідповідність тем предметного тесту з політології та міжнародних відносин для вступу на магістратуру галузі знань 29.

Протягом 4 років навчання жоден зі студентів не вивчав політологічну науку в достатній кількості кредитів ЄКТС! Але, укладачі вирішили чомусь вставити половину тесту з політології... Ну, студенти України звикли до таких безглузких рішень...

Прошу прибрати теми з політології (Розділи 1-3), а залишити теми з міжнародних відносин для галузі знань 29.

Пропозиції Сергія Шемлія, студента 4 курсу Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Я б хотів виразити глибоке обурення тим, що 4 роки того, що я вивчав ніяким чином мені не знадобляться на ЄФВВ, оскільки питання вказані у проєкті ніяким чином не корелюються з дисциплінами, які я вивчав протягом всього навчання в Інституті.

Дуже прикро бачити у списку питань незнайомі прізвища та теми, оскільки ні в одному семестрі не було курсу політології. До того ж, деякі питання у блоці "міжнародні відносини" також не співпадають з тим, що нам викладали в Інституті.

У зв'язку з вищезазначеними фактами, я твердо переконаний в тому, що цей проєкт зовсім не може лягти в основу ЄФВВ у 2022 році. Я вбачаю два шляхи розв'язання даної проблеми: скасування ЄФВВ або ж консультація з вищими навчальними закладами стосовно формування списку питань, які б співпадали з тим, що студенти вивчали протягом 4 років.

Сподіваюся, Ви почуєте думку студентства та продемонструєте адекватну реакцію на нашу стурбованість.

Пропозиції Романа Кривоноса, доцента кафедри міжнародного регіонознавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Програма вимагає доопрацювання, оскільки в ній не віддзеркалено дві з трьох частин спеціальності 291 «міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Відсутня проблематика міжнародних суспільних комунікацій та регіональних студій.

Зокрема, поза увагою залишається проблематика зовнішньої політики країн світу, у т. ч. великих держав, постійних членів Ради Безпеки ООН та тих, які володіють ядерною зброєю, а також потужних регіональних гравців на кшталт Німеччини, Бразилії, Японії, ПАР тощо. Відсутня згадка про інтеграційні процеси в Азії, Африці, Північній і Латинській Америці, Карибському басейні, Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Не розглядаються також регіональні міжнародні організації за межами Європи. Розгляд засад діяльності глобальних і універсальних міжнародних організацій підміняється проблематикою виключно участі в них України.

У переліку типологій партійних систем відсутня типологія Моріса Дюварже, що справила потужний вплив на світову науку, проте наводиться типологія польського дослідника Є. Вятра, який жодним чином не вплинув на розвиток політології у світі.

Пропозиції Олесі Мацькович, студентки Київського національного університету імені Т. Шевченка спеціальності «Міжнародні відносини»

Половина питань іспиту не збігається з матеріалом, котрий ми опрацьовували в ІМВ протягом 4 років. Зокрема, наші предмети не стосувалися теми "Історія політичних вчень". Частково ми знайомилися з працями Т. Гоббса, Дж. Локка і т.д., але лише в рамках теорії міжнародних відносин, насамперед політичного реалізму та лібералізму, однак студенти моєї спеціальності не мають достатнього уявлення про політичні вчення різних епох. Це вивчається на спеціальності "Політологія", а не "Міжнародні відносини". Іншими темами іспиту, далекими від міжнародних відносин є "Загальна теорія політики", "Політичні інститути та процеси". Тобто для того щоб якісно підготуватися до іспиту, студентам моєї спеціальності, потрібно за останній семестр навчання, який витрачається на дипломну роботу та підготовку до держіспитів, опрацьовувати програму "Політології", яку студенти-політологи вчили 4 роки.

Те ж стосується і спеціальності "Політологія", студенти якої не мали предметів як от "Теорія міжнародних відносин", "Зовнішня політика України" та "Світовий порядок та геополітика". Існує значний брак часу для підготовки. Проект був опублікований наприкінці грудня, тобто залишається 7 місяців на підготовку. Цього недостатньо, щоб студенти-міжнародники опанували блок

"Політологія", а наші викладачі пристосували навчальні програми так, щоб ми були готовими.

Я пропоную: 1 - або ж змінити програму предметного тесту, виключивши для студентів-міжнародників частину з політології та більш якісно пропрацювавши над розділами, що стосуються міжнародних відносин, адже вони все ще не відповідають нашим навчальним програмам.

2 - відтермінувати запровадження такого іспиту на 2-3 роки, щоб університети встигли реформувати свої програми.

Пропозиції martailiuchok@gmail.com

Хотілося б висловити кілька зауважень з приводу цього проекту.

Дисципліна «Політологія» не вивчається у достатньому обсязі на бакалавраті, що, до речі, було передбачено державними стандартами відповідних спеціальностей, тому ЄФВВ з дисципліни «Політологія» при вступі на магістерські освітньо-наукові програми спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» є недоречним.

Крім того, громадське обговорення проекту ЄФВВ було оголошено у період канікул і різдвяних свят. Фактично не було якісного громадського обговорення, а лише його формальне оголошення.

Оскільки часу на підготовку до ЄФВВ в поточному навчальному році залишилося обмаль, було б краще у 2022 році повернутися до проведення фахового вступного іспиту на базі закладів вищої освіти.

Пропозиції студентів ОС "Міжнародні відносини" ННІМВ КНУ

Ми протестуємо проти впровадження тестів ЗНО з дисципліни "Політологія" для спеціальностей "Міжнародні відносини" та "Міжнародні комунікації", тому що ці тести майже ніяк не торкаються освітньої програми спеціальності, їхнє введення до вже існуючих.

Пропозиції missm6200@gmail.com

ЄФВВ з політології та міжнародних відносин у даному вигляді не зможе належним чином оцінити рівень знань абітурієнтів. Хоча би тому, що не варто об'єднувати ці спеціальності в один іспит. Міжнародники не вчили так глибоко політологію, і навпаки.

Зокрема, під парасолькою спеціальності 291 є така магістерська програма як «Міжнародні комунікації», це логічне продовження бакалаврської програми з аналогічною назвою. Програма має дуже опосередковане відношення до політології, тому некоректно робити на неї акцент у вступному випробуванні. Під час бакалаврату, наприклад, предмет «Політологія»

вивчався один семестр на першому курсі на ознайомчому рівні, то чому при вступі його значення різко збільшується?

Зважаючи на цю ситуацію, прошу переглянути програму для іспиту і зробити окремі тести для політологів та міжнародників.

Пропозиції Сидорук Т. В., завідувача кафедри міжнародних відносин Національного університету «Острозька академія»

З перших розділи виходять за межі документу «Стандарт вищої освіти. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, ступінь бакалавр, галузь знань: 29 «Міжнародні відносини», спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Стандарт вищої освіти затверджено і введено в дію наказом МОН від 04.08.2020 р. N 1002.

Це «чиста» політологія.

Загальні пропозиції yulia2710200027@gmail.com, khrystyna.lozinska@gmail.com, demidova.karina@gmail.com, Степанової Поліни Сергіївни, Бульби Анни Володимирівни, Андрія Біловусяк, Анни Пліс

У п. VII «Умов прийому для здобуття вищої освіти у 2022 р.» (Наказ МОН України №1098 від 23.10.2021 р.) йдеться про те, що «...для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі здобутого ступеня вищої освіти за спеціальністю галузі знань 29 «Міжнародні відносини» абітурієнти складають: єдиний вступний іспит з іноземної мови та єдине фахове вступне випробування. Тобто, йдеться про галузевий принцип ЄФВВ.

Проте згодом Український центр оцінювання якості освіти оприлюднив уточнюючу інформацію, що для спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» галузі знань 29 «Міжнародні відносини» - передбачено ЄФВВ «Політологія + міжнародні відносини».

Відтак, цим був порушений галузевий підхід до визначення ЄФВВ, оскільки спеціальності «Політологія» та «Економіка» відносяться до галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Таким чином, ЄФВВ у такому вигляді має міждисциплінарний характер, змістовно відповідає галузевим стандартам різних галузей знань і, відповідно, є неприйнятним, позаяк навчальна дисципліна «Політологія», що пропонується як базова при формуванні програми ЄФВВ при вступі на магістерські освітньо-наукові програми спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», не вивчалася у достатньому обсязі на бакалавраті, що, до речі, не було передбачено державними стандартами відповідних спеціальностей.

Так само і з іншими спеціальностями - спеціальності економіка та міжнародна економіка відрізняються, у першій не зроблено достатньо акценту

на міжнародну економіку і навпаки, щоб випускники цих двох галузей склали однаковий тестовий іспит. Аналогічно із психологією і соціологією.

А те, що випускникам-журналістам треба скласти будь-який з предметних тестів на вибір, взагалі не вкладається в рамки розуміння. Як людина 4 роки вивчаючи дисципліни в сфері журналістики, може опанувати програму зовсім інших освітніх програм??? За 4 місяці їй вивчити право чи політологію, економіку чи психологію і соціологію?? Так може тоді 4 місяців достатньо для здобуття освіти і 4 роки балакаврату взагалі не потрібні?

Також порушено термін подання на затвердження програми ЄФВВ, яка згідно з Наказом МОН № 1258 від 19.11.2021р. мала бути подана на затвердження до 15 грудня 2021р. Громадське обговорення проєкту ЄФВВ було оголошено у період канікул і різдвяних свят, що порушує права здобувачів освіти. Фактично не було якісного громадського обговорення, а лише його формальне оголошення.

Залишається незрозумілим, яким чином було залучено до формування проєкту ЄФВВ студентів як ключових стейкхолдерів (споживачів освітніх послуг).

Не було прозорості в прийнятті рішень робочими групами з розробки проєктів ЄФВВ. Зокрема, незрозумілою є процедура схвалення рішень робочими групами.

Загалом запровадження у такий спосіб ЄФВВ виглядає як дискримінуюче.

На наш погляд, проведення ЄФВВ у такій формі та за таким змістом потребує докорінного реформатування.

Оскільки часу на підготовку до ЄФВВ в абітурієнтів в поточному навчальному році залишилося обмаль (точно не достатньо, щоби вивчити те, що вчать політологи всі 4 роки), у 2022 році було б краще повернутися до проведення фахового вступного іспиту на базі закладів вищої освіти, а за рік внести зміни і покращити систему, бо сама ідея з тестовими іспитами хороша, однак не у такій формі, коли не враховуються особливості спеціальностей, і те, що вивчалось 4 роки, нехтується.

*Пропозиції Віталія Іванова, студента ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка.
4 курс, ОС 291, спеціальність «Міжнародні комунікації»*

Мене звати Віталій, студент ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка. Закінчую 4 курс, ОС 291, спеціальність "Міжнародні комунікації".

Після ознайомлення з пропонованою програмою, у мене виник дисонанс. Адже 4 роки ми не вивчали "Політологію", ми вивчали частково дотичні, а загалом кардинально інші предмети.

Наша освітня програма є побудованою на Теорії комунікацій, Медіарилейшнз, Зв'язках з громадськістю, Психології комунікацій тощо. Саме

політологію ми вивчали всього 1 семестр на 1 курсі. Нас, студентів ОС 291, готували не як фахівців з політології.

У зв'язку з цим виникає цілком логічний перелік запитань до запропонованої програми ЄФВВ. Як студенти ОС 291 можуть вивчити за 4 місяці той обсяг матеріалів, який студенти ОС 052 ("Політологія") вивчають упродовж 4 років бакалаврату? Чи раціонально студентам ОС 291, які не є дотичними до ОС 052, надавати таку програму на ЄВФФ? Чому майбутніх фахівців з МВ, комунікацій, інформаційної безпеки та пропаганди (що є ключовим станом на зараз, у контексті російсько-української війни) МОН прирівнює до політологів?

Нижче надаю детальний перелік аргументів, що підтверджують моє занепокоєння та занепокоєння сотень студентів лише з нашої alma mater - ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка.

1) У п. VII «Умов прийому для здобуття вищої освіти у 2022 р.» (Наказ МОН України №1098 від 23.10.2021 р.) йдеться про те, що «...для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі здобутого ступеня вищої освіти за спеціальністю галузі знань 29 «Міжнародні відносини» абітурієнти складають: єдиний вступний іспит з іноземної мови та єдине фахове вступне випробування. Тобто, йдеться про галузевий принцип ЄФВВ.

Проте згодом Український центр оцінювання якості освіти оприлюднив уточнюючу інформацію, що для спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» галузі знань 29 «Міжнародні відносини» - передбачено ЄФВВ «Політологія + міжнародні відносини».

Відтак, цим був порушений галузевий підхід до визначення ЄФВВ, оскільки спеціальності «Політологія» та «Економіка» відносяться до галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Таким чином, ЄФВВ у такому вигляді має міждисциплінарний характер, змістовно відповідає галузевим стандартам різних галузей знань і, відповідно, є неприйнятним, позаяк навчальна дисципліна «Політологія», що пропонується як базова при формуванні програми ЄФВВ при вступі на магістерські освітньо-наукові програми спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», не вивчалася у достатньому обсязі на бакалавраті, що, до речі, не було передбачено державними стандартами відповідних спеціальностей;

2) Порушено термін подання на затвердження програми ЄФВВ, яка згідно з Наказом МОН № 1258 від 19.11.2021р. мала бути подана на затвердження до 15 грудня 2021р. Громадське обговорення проєкту ЄФВВ було оголошено у період канікул і різдвяних свят, що порушує права здобувачів освіти. Фактично не було якісного громадського обговорення, а лише його формальне оголошення.

3) Залишається незрозумілим, яким чином було залучено до формування проєкту ЄФВВ студентів як ключових стейкхолдерів (споживачів освітніх послуг).

4) Не було прозорості в прийнятті рішень робочими групами з розробки проєктів ЄФВВ. Зокрема, незрозумілою є процедура схвалення рішень робочими групами.

5) Загалом запровадження у такий спосіб ЄФВВ виглядає як дискримінуюче.

6) На наш погляд, проведення ЄФВВ у такій формі та за таким змістом потребує докорінного переформатування. Відтак, пропонуємо повернутися до галузевого принципу формування програми вступного іспиту до магістратури.

7) Оскільки часу на підготовку до ЄФВВ в абітурієнтів в поточному навчальному році залишилося обмаль, пропонуємо у 2022 році повернутися до проведення фахового вступного іспиту на базі закладів вищої освіти.

Буду надзвичайно вдячний за детальну відповідь на моє звернення! Сподіваюсь на мудре та обґрунтоване рішення.

Пропозиції valeri111200@icloud.com

Прошу вас змінити програму ЄВІ для вступу на магістратуру спеціальності «Міжнародні комунікації», оскільки наразі проєкт програми містить 70% тестів з політології, яка не є нашим фаховим предметом. Політологію ми вивчали всього 1 семестр першого курсу.

Водночас, проєкт програми не містить жодної теми з наших фахових предметів. Прошу вас переглянути та змінити проєкт програми ЄВІ у відповідності з навчальною програмою бакалаврату спеціальності «Міжнародні комунікації».

У п. VII «Умов прийому для здобуття вищої освіти у 2022 р.» (Наказ МОН України №1098 від 23.10.2021 р.) йдеться про те, що «...для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі здобутого ступеня вищої освіти за спеціальністю галузі знань 29 «Міжнародні відносини» абітурієнти складають: єдиний вступний іспит з іноземної мови та єдине фахове вступне випробування. Тобто, йдеться про галузевий принцип ЄФВВ.

Проте згодом Український центр оцінювання якості освіти оприлюднив уточнюючу інформацію, що для спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» галузі знань 29 «Міжнародні відносини» - передбачено ЄФВВ «Політологія + міжнародні відносини».

Відтак, цим був порушений галузевий підхід до визначення ЄФВВ, оскільки спеціальності «Політологія» та «Економіка» відносяться до галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Таким чином, ЄФВВ у такому вигляді має міждисциплінарний характер, змістовно відповідає галузевим

стандартам різних галузей знань і, відповідно, є неприйнятним, позаяк навчальна дисципліна «Політологія», що пропонується як базова при формуванні програми ЄФВВ при вступі на магістерські освітньо-наукові програми спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», не вивчалася у достатньому обсязі на бакалавраті, що, до речі, не було передбачено державними стандартами відповідних спеціальностей.

Пропозиції karina.t.2612@gmail.com

Як студентка 4 курсу хотіла би поділитися своїми зауваженнями щодо тесту.

1. Невідповідність термінів введення обов'язкового тесту та часу на підготовку до нього.

Навіть коли у 9 класі школи було введено обов'язкове ЗНО математики, це поширилось на дітей, що мали в запасі ще декілька років для підготовки, а не пів року, як студенти 4 курсу спеціальності Міжнародні відносини.

Звідси, про такі зміни треба попереджати щонайкраще перед початком навчання на бакалавраті, щоб ЗВО могли будувати програми так, щоб вони відповідали тому, що буде включено в тест.

2. Звідси 2 пункт можна сформулювати так: невідповідність тесту програмі навчання на бакалавраті. Навчаючись на програмі Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, я та мої колеги не мали навіть курсу політологія, не кажучи про більш поглиблені курси такі як історія політичних вчень, які мали колеги на політології.

Звідси, не зовсім зрозуміло як можна складати тест з цілої науки, не маючи її в навчальній програмі, і відповідних знань.

Альтернативи:

1. Ввести тест для тих, хто буде тільки вступати на спеціальність, для того, щоб ЗВО змогли підготувати навчальні програми відповідно до вимог вступу до магістратури.

Пропозиції Олени Ковтун, доцента кафедри міжнародних організацій і дипломатичної служби Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

На основі аналізу проєкту Програми Єдиного фахового вступного випробування з політології та міжнародних відносин (<https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-programi-predmetnogo-testu-z-politologiyi-ta-mizhnarodnih-vidnosin-yedinogo-fahovogo-vstupnogo-viprobuvannya>) та Стандарту вищої освіти за спеціальністю 291 «народні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha->

osvita/zatverdzeni%20standarty/2020/08/05/291-mvskrs-bakalavr.pdf) видаються необхідними для розгляду і можливо внесення змін такі позиції.

1. Висловити прохання про пояснювальну записку до проєкту Програми ЄФВВ, оскільки виникають питання методичного характеру, наприклад графа «Когнітивний рівень» потребує уточнення щодо критеріїв і наслідків віднесення питань до рівня А,В,С; а також яким чином визначалась питома вага тієї чи іншої теми.

2. Аналізуючи запропоновані питання і галузевий стандарт за спеціальністю 291 можна побачити, що частина тем з блоку політології жодним чином не співвідноситься з ним, а по тій частині що присвячена міжнародним відносинам є прогалини, про що детальніше йтиметься пізніше. Можливо все ж варто відокремити і зробити 2 окремих тести для вступу на різні спеціальності, а питання по політології ввести до ТЗНК (по аналогії з правничими спеціальностями, де мова йде про тест загальної навчальної правничої компетентності).

3. Серед прогалин у питаннях можна назвати брак цілих блоків, зокрема серед питань в частині міжнародних відносин взагалі відсутні теми про регіональні системи міжнародних відносин, зокрема процеси регіоналізації не згадуються, той час як процеси міжнародної інтеграції та глобалізації отримали однаку питому вагу серед питань. Також зовнішня політика окремих держав оцінюється лише в контексті зовнішньої політики України, що видається дивним, адже немає навіть питань про політику держав – гравців глобального рівня (Китай, Індія, Німеччина, Франція тощо), не кажучи про держави нижчого рівня. Немає питань про моделі дипломатичних служб світу та питань дипломатичного протоколу та листування.

4. Питання «1.2.3 Міжнародні урядові організації як суб'єкт міжнародних відносин 1.2.4 Міжнародні неурядові організації як суб'єкт міжнародних відносин» подані в блоці присвяченому суб'єктам міжнародних відносин, при цьому відсутні опції на зразок «поняття міжнародної міжурядової організації», структура, функції, типологія тощо. Можливо має сенс переформулювати запитання на зразок «Поняття, роль та функції міжурядових організацій у сучасних міжнародних відносинах»; додати «Класифікація та різновиди міжнародних організацій»; «поняття та функції регіональних міжурядових організацій»; «провідні регіональні організації (ОАД, АС, ЛАД, ОІК)»; «Інституційна структура та характеристики міжурядових організацій». Щодо пит.1.2.4. має сенс все ж говорити про роль МНУО в сучасному світі, бо за наявного формулювання питання буде розкрито однобічно і доволі стисло.

5. Питання «2.1.3 Міжнародне визнання України» варто було б доповнити теоретичною частиною на зразок «Міжнародно-правове визнання суб'єкта міжнародних відносин, його різновиди та наслідки. Процес

міжнародного визнання України». Звернувши увагу як на різновиди міжнародно-правового визнання, існуючі суб'єкти міжнародних відносин, передумови встановлення дипломатичних і консульських відносин.

6. Питання «2.3.2 Центральні органи зовнішніх відносин України 2.3.3 Закордонні органи зовнішніх відносин України» більш звичним є використання терміну «органи зовнішніх зносин» (принаймні для випускників ІМВ), однак має сенс додати питання «Система державних органів зовнішніх зносин: світовий досвід та українська практика». Питання «2.3.1 Нормативно-правове регулювання зовнішньої політики України» відредагувати і конкретизувати «Нормативно-правове регулювання зовнішньої політики, дипломатичної служби і міжнародної діяльності України».

7. Блок питань «2.4 Участь України в міжнародних організаціях» теж має сенс уточнити, деталізувати. Редагувати. Зокрема питання «2.4.1 Україна в універсальних міжнародних організаціях (ООН)» варто або ж подати як «Україна в Організації Об'єднаних Націй» або ж розширити перелік тих організацій, які автори питань вважають універсальними.

Питання «2.4.2 Україна в спеціалізованих міжнародних організаціях (СОТ, МВФ, ЮНЕСКО)» варто переформулювати адже 2 з 3 означених організацій є спеціалізованими установами системи ООН, СОТ такою організацією не є, а наявність конкретних назв спантеличує – чи питання буде виключно по цим трьом інституціям, чи все ж перелік довільний. Питання «2.4.3 Україна в регіональних міжнародних організаціях (ОБСЄ, ГУАМ, ОЧЕС, Рада Європи)» варто викласти у редакції «Участь України у європейських регіональних організаціях». Загалом питання нормативних засад, цілей і пріоритетів діяльності України в міжнародних організаціях та щодо міжнародних організацій в запропонованому проєкті не висвітлені, хоч мали б бути.

8. Блок питань «3 Європейський та євроатлантичний вектори зовнішньої політики України» питомо вага цих питань більша аніж питання про міжнародну інтеграція та глобалізацію – викликає запитання такий розподіл ваги питань.

Частина «3.1 Співпраця України та ЄС» – питання «3.1.1 Етапи становлення ЄС В 3.1.2 Нормативно-правові засади ЄС В 3.1.3 Інститути Європейського Союзу» дивно виглядають в блоці питань, що позначені темою «Зовнішня політика України»

Частина «3.2 Співпраця України з НАТО», питання «3.2.1 НАТО як основний безпековий інститут держав Заходу» викликає питання 1. Що мається на увазі під терміном «безпековий інститут»; 2. Потрібно, вертаючись до теоретичних аспектів діяльності міжнародних організацій, все ж розкрити відмінності у поняттях «організація колективної безпеки» та «організація колективної оборони».

В контексті теми «Зовнішня політика України» і подальших питань про російсько-українську війну варто запровадити питання і про інші безпекові інститути, наприклад ОДКБ.

9. Питання «3.1.3 Основні моделі інтеграційних об'єднань» потребує конкретизації про які моделі йдеться.

Добрий день, ще раз.

Серед 3 принципово важливих моменти, які в загальному тексті можуть випасти з поля зору:

- фактично дисципліни спеціальності виявляються "розчиненими" серед інших знань, навичок, вмінь (менше за ТЗНК та іноземну мову), що ставить питання логічності взаємозв'язку стандарту вищої освіти зі спеціальності 291 та запропонованої програми, адже спеціальності хоч і споріднені, але різні;

- варто провести "пілотне" тестування перш ніж запроваджувати подібну практику в масштабах всієї держави, адже по праву спостережаємо досвід наявності проблем, навіть через пару років після запровадження подібної практики;

- студент 4 курсу - майбутній абітурієнт- опиняється в ситуації коли менше ніж за пів року до запланованого вступу оприлюднюються умови вступу, які принципово відрізняються і за формою, і щонайголовніше за змістом програми (для 291 спеціальності блок з питань політології і навпаки для політологів блок питань з міжнародних відносин), в практичній площині це означає що студент має опанувати означений блок за 3 місяці. це по фатку дискримінує абітурієнта.

Пропозиції polstyanoi.platon@gmail.com

Хочу взяти участь у громадському обговоренні щодо питання введення ЄВІ з ОП "Політологія" для студентів факультету "Міжнародні відносини". На спеціалізації "Міжнародні комунікації" предмет "Політологія" вивчається протягом 1 семестру на 1 курсі. Зрозуміло, що матеріал вивчається поверхнево та більшість питань, з переліку для підготовки, взагалі не розглядаються. Таким чином, студенти за півроку мають вивчити велику кількість додаткового матеріалу, що не можливо зробити якісно. 1)У п. VII «Умов прийому для здобуття вищої освіти у 2022 р.» (Наказ МОН України №1098 від 23.10.2021 р.) йдеться про те, що «...для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі здобутого ступеня вищої освіти за спеціальністю галузі знань 29 «Міжнародні відносини» абітурієнти складають: єдиний вступний іспит з іноземної мови та єдине фахове вступне випробування. Тобто, йдеться про галузевий принцип ЄФВВ.

Проте згодом Український центр оцінювання якості освіти оприлюднив уточнюючу інформацію, що для спеціальності 291 «Міжнародні

відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» галузі знань 29 «Міжнародні відносини» - передбачено ЄФВВ «Політологія + міжнародні відносини».

Відтак, цим був порушений галузевий підхід до визначення ЄФВВ, оскільки спеціальності «Політологія» та «Економіка» відносяться до галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Таким чином, ЄФВВ у такому вигляді має міждисциплінарний характер, змістовно відповідає галузевим стандартам різних галузей знань і, відповідно, є неприйнятним, позаяк навчальна дисципліна «Політологія», що пропонується як базова при формуванні програми ЄФВВ при вступі на магістерські освітньо-наукові програми спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», не вивчалася у достатньому обсязі на бакалавраті, що, до речі, не було передбачено державними стандартами відповідних спеціальностей;

2) Порушено термін подання на затвердження програми ЄФВВ, яка згідно з Наказом МОН № 1258 від 19.11.2021р. мала бути подана на затвердження до 15 грудня 2021р. Громадське обговорення проєкту ЄФВВ було оголошено у період канікул і різдвяних свят, що порушує права здобувачів освіти. Фактично не було якісного громадського обговорення, а лише його формальне оголошення.

3) Залишається незрозумілим, яким чином було залучено до формування проєкту ЄФВВ студентів як ключових стейкхолдерів (споживачів освітніх послуг).

Пропозиції Яблонського В.М., завідувача кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Київський університет імені Бориса Грінченка

Представлена програма побудована на засадах некоректного поєднання двох різних спеціальностей – 052 «Політологія» (галузь знань 05 – «Соціальні та поведінкові науки») та 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» (галузь знань 29 – «Міжнародні відносини»), які мають різну предметну область (предмет вивчення, цілі навчання, теоретичний зміст). Проблематика політології та міжнародних відносин є нормативно близькою, але не тотожною. Об'єднане (по три розділи на кожен!) тестове випробування видається не раціональним і до певної міри слабким (не комплексним), бо надає лише половинчастий зріз предметних тем за фахом.

052 «Політологія»	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Об'єкти вивчення: політичні відносини між акторами та інститутами на місцевому, національному та глобальному рівні (politics, policy, polity), класична і сучасна політична думка, влада та урядування, політичні системи, інститути та процеси, політична поведінка,	Об'єкти вивчення: міжнародні відносини, транскордонні та транснаціональні відносини, зовнішня політика держав, зовнішня політика та національні інтереси України, міжнародні організації, міжнародні комунікації, держави та міжнародні регіони у

<p>публічна політика, політична культура та ідеологія, світова політика та політика окремих країн і регіонів.</p> <p>Цілі навчання: підготовка кваліфікованих фахівців політологів, які вміють застосовувати теорії та методи політичних наук для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у політичній сфері.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: нормативна та емпірична політична теорія, політична методологія, порівняльна та прикладна політологія, міжнародні та глобальні студії, політичні комунікації, спеціальні політологічні дисципліни.</p>	<p>взаємодія на глобальному, регіональному та локальному рівнях, міжнародна безпека та конфлікти.</p> <p>Цілі навчання: підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у сфері міжнародних відносин та зовнішньої політики або у процесі навчання, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов і передбачають застосування відповідних теорій та методів.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: теорія міжнародних відносин, форми та способи їх організації, історія та практика міжнародного співробітництва, взаємодії та конкуренції, природа та динаміка міжнародної безпеки, міжнародні конфлікти, система та джерела зовнішньої політики держави, міжнародне регіоназнавство, природа та еволюція міжнародних комунікацій та міжнародного інформаційного простору.</p>
---	---

(2) Програма не корелюється з результатами навчання, передбаченими Стандартом першого (бакалавського) рівня освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

052 «Політологія»	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
<p>РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.</p> <p>РН02. Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.</p> <p>РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.</p> <p>РН04. Мати навички професійної комунікації.</p> <p>РН05. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.</p> <p>РН06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.</p> <p>РН08. Вміти використовувати базовий категорійнопонятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.</p> <p>РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.</p> <p>РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних</p>	<p>РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.</p> <p>РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.</p> <p>РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.</p> <p>РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.</p> <p>РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.</p>

<p>історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.</p> <p>PH11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.</p> <p>PH12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</p> <p>PH13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.</p> <p>PH14. Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.</p> <p>PH15. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.</p> <p>PH16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.</p>	<p>PH06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.</p> <p>PH07. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.</p> <p>PH08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.</p> <p>PH09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.</p> <p>PH10. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії, підготовки аналітичних та дослідницьких документів.</p> <p>PH11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні.</p> <p>PH12. Володіти навичками професійного усного та письмового перекладу з/на іноземні мови, зокрема, з фахової тематики міжнародного співробітництва, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, регіональних студій, дво- та багатосторонніх міжнародних проєктів.</p> <p>PH13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.</p> <p>PH14. Використовувати сучасні цифрові технології, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи для розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.</p> <p>PH15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне</p>
--	---

	<p>законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо. РН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності. РН17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.</p>
--	---

(4) Є і прямі вади чи упущення:

– викликами для сучасних міжнародних відносин стали глобальні проблеми, зокрема зміни клімату, сталого розвитку, гонки озброєнь та ін.

Між тим подібних тем або взагалі немає, або відводиться до 1,5 % питомої ваги. При цьому навіть 2 % відводиться на питання поділу світового і міжнародного порядку, які переважно відносяться до розгляду американської школи і не мають єдиного розуміння чи визначення в світі. Те саме стосується поняття геополітики, яке знову ж таки в більшості відноситься до питань теорії;

– програма надмірно перевантажена теорією та історією політичної думки;

– випущені значні пласти тем з проблематики міжнародних відносин та світової дипломатії, регіональних студій та суспільних комунікацій. До переліку тем не входить проблематика нерозповсюдження зброї масового ураження, міграційних проблем;

– не зовсім зрозуміло, чому у Розділі 4 оприлюдненої програми зроблено акцент лише на українсько-американські відносини, тоді як двостороння співпраця з Канадою та рядом інших європейських країн є також надзвичайно важливою і відповідає «Стратегії зовнішньополітичної діяльності України» затвердженої Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 448/2021 (розділ «Розбудова двосторонніх відносин. Відносини пріоритетного стратегічного характеру та стратегічного партнерства»).

– у розділі «Двосторонні відносини України з державами сусідами» із переліку держав-сусідів чомусь випала Турецька Республіка, яка є південним сусідом України;

– у підрозділі 2.4.3 Розділу «Участь України у міжнародних організаціях»

до переліку міжнародних регіональних організацій, відповідно до «Стратегії зовнішньополітичної діяльності України» варто було б додати «Люблінський трикутник» та «Центральноєвропейську ініціативу»;

– викликає сумнів і внесення до програми питання «Основна договірна база українсько-російських відносин» (розділ «Сучасний стан українськоросійських відносин», п. 4.3.1.), оскільки чинність більшості основоположних українсько-російських договорів на даний час припинена.

Вважаємо за потрібне ще раз переглянути запропонований проект програми предметного тесту з політології та міжнародних відносин єдиного фахового вступного випробування, та розділити його на два окремих тести,

відповідно по 052 «Політологія» (галузь знань 05 – «Соціальні та поведінкові науки») та 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» (галузь знань «Міжнародні відносини»). В разі потреби можемо надати свої конкретні пропозиції щодо тесту за 291 спеціальністю.

Пропозиції Денисенка К.Ю., доцента кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Навчально-науковий інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

1. Питання у блоці з політології жодним чином не співвідносяться з цілями навчання та теоретичним змістом підготовки фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у сфері міжнародних відносин та зовнішньої політики. Можливо доцільно розробити два тести які б відповідали нормативному змісту підготовки здобувачів вищої освіти окремо з політології та з міжнародних відносин.

2. Потребують пояснення критерії віднесення питань до рівнів А, В та С і те, яким чином визначалась питома вага кожної теми. Так, наприклад, питома вага блоку питань «Європейський та євроатлантичний вектори зовнішньої політики України» більша ніж у питань про міжнародну інтеграцію та глобалізацію.

3. Вагомим недоліком питань можна назвати відсутність тем про регіональні системи міжнародних відносин, дивним видається відсутність питань провідних акторів світової політики (Китай, Індія, Німеччина тощо). Також абсолютно незрозуміло чому зовнішня політика окремих держав оцінюється виключно у контексті зовнішньої політики України.

4. Викликає стурбованість, що «Інститути Європейського Союзу» знаходяться в блоці питань, позначені темою «Зовнішня політика України».

5. Кидається в очі недоречність використання окремих понять та визначень. Так, зокрема, у Питаннях 2.3.2 «Центральні органи зовнішніх відносин України та 2.3.3 «Закордонні органи зовнішніх відносин України» більш доречним і сталим є вживання терміну «органи зовнішніх зносин» (принаймні для випускників, які навчалися за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»). У Частині 3.2 «Співпраця України з НАТО», викликає занепокоєння питання 3.2.1 «НАТО як основний безпековий інститут держав Заходу». Викликає питання що мається на увазі під визначенням «безпековий інститут».

В цілому Програма Єдиного фахового вступного випробування з політології та міжнародних відносин не відповідає Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» для першого (бакалаврського) рівня і потребують подальшого доопрацювання та обговорення.

Пропозиції Анни Лопатенко, студентки Інституту Міжнародних Відносин Національного Університету ім. Тараса Шевченка

Нещодавно дізналася про те, що для студентів освітньої програми "Міжнародні комунікації" буде введено обов'язок складати іспит для вступу до магістратури з ОП "Політологія".

1) Після ознайомлення з переліком тем для підготовки, я, як студентка 4 курсу факультету "Міжнародні комунікації", можу запевнити, що більшість тем з переліку не було викладено протягом чотирьох років навчання. Для самостійного вивчення купи додаткового матеріалу часу обмаль. Оскільки часу на підготовку до ЄФВВ в абітурієнтів в поточному навчальному році залишилося обмаль, пропонуємо у 2022 році повернутися до проведення фахового вступного іспиту на базі закладів вищої освіти.

2) У п. VII «Умов прийому для здобуття вищої освіти у 2022 р.» (Наказ МОН України №1098 від 23.10.2021 р.) йдеться про те, що «...для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра на основі здобутого ступеня вищої освіти за спеціальністю галузі знань 29 «Міжнародні відносини» абітурієнти складають: єдиний вступний іспит з іноземної мови та єдине фахове вступне випробування. Тобто, йдеться про галузевий принцип ЄФВВ.

Проте згодом Український центр оцінювання якості освіти оприлюднив уточнюючу інформацію, що для спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» галузі знань 29 «Міжнародні відносини» - передбачено ЄФВВ «Політологія + міжнародні відносини».

Відтак, цим був порушений галузевий підхід до визначення ЄФВВ, оскільки спеціальності «Політологія» та «Економіка» відносяться до галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Таким чином, ЄФВВ у такому вигляді має міждисциплінарний характер, змістовно відповідає галузевим стандартам різних галузей знань і, відповідно, є неприйнятним, позаяк навчальна дисципліна «Політологія», що пропонується як базова при формуванні програми ЄФВВ при вступі на магістерські освітньо-наукові програми спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», не вивчалася у достатньому обсязі на бакалавраті, що, до речі, не було передбачено державними стандартами відповідних спеціальностей;

Сподіваюся, що наша Батьківщина почує своїх студентів та стане на захист справедливості.

Пропозиції Артема Кучерова

- Насамперед, зазначу, що я підтримую ідею обов'язкового ЄФВВ у форматі ЗНО для вступу до магістратури, тому що ця система вже продемонструвала свої переваги на прикладі іспитів для вступу до закладів

вищої освіти (на бакалаврат). Іспити у форматі ЗНО після завершення середньої освіти побудовані на принципах, (які не враховані у наявному проєкті програми ЄФВВ): питання складаються виключно за програмою (і за цією програмою складаються навчальні плани у школах); ЗНО ранжує не тільки випускників за рівнем знань, а і виконує функцію прозорого критерію для складання рейтингів шкіл.

Тож (1) у процесі вибору школи для здобуття середньої освіти батьки та майбутні школярі можуть прогнозувати, в якому закладі можливо здобути якісну освіту, в якому - це менш імовірно; (2) під час навчання у школі учні отримують необхідні знання для складання іспитів у форматі ЗНО.

Я вважаю, що об'єднаний ЄФВВ з політології та міжнародних відносин не виконує ці функції та радше зашкодить розвитку якісної вищої освіти.

По-перше, проєкт програми предметного тесту з політології та міжнародних відносин не відповідає раніше акредитованим освітнім програмам, за якими вже навчаються студенти, які повинні будуть скласти цей іспит. Як наслідок, ВНЗ опиняться на роздоріжжі: викладати за раніше затвердженими програмами або все змінювати, для того, щоб відповідати програмі ЄФВВ.

Як на мене, цей цугцванг виникає у результаті спроби злиття іспиту для двох спеціальностей.

По-друге, ЄФВВ змушує конкурувати між собою студентів різних спеціальностей замість того, щоб порівнювати якість знань здобувачів освіти одного спеціальності. Навряд чи для МОН є секретом те, що різниця у рівні викладання у різних вишах України є колосальною. У той час, коли одні ВНЗ докладають зусиль і дотримуються найвищих стандартів, інші заклади вищої освіти використовують наявність спеціальності «Міжнародні відносини» для підтримання «іміджу». А запис у дипломах у всіх буде однаковий. Наявний проєкт ЄФВВ жодним чином не вирішує цю проблему, не сприяє здоровій конкуренції між вишами, а намагається вирішити питання на рівні «хто кращий: лижник чи сноубордист». А порівнювати необхідно результати випускників однієї спеціальності по всій Україні.

Тому я переконаний, що єдиним правильним рішенням є складання окремих іспитів для спеціальностей «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та «Політологія» у форматі ЗНО.

Рекомендації:

ЄФВВ для 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» - окремий, самостійний, спеціалізований. Жодних поєднань з будь-якою іншою спеціалізацією.

Підготовку для запровадження ЄФВВ для 291 провести у декілька етапів:

(1) Визначити уніфікований для усіх вишів перелік знань та навичок для випускників бакалаврату для 291, залучивши до обговорення МЗС як профільного роботодавця.

(2) За необхідності переглянути програми, актуалізувати їх.

(3) Розробити банк тестів виключно за цією програмою.

(4) Провести апробацію цих тестів.

(5) Запровадити на два роки обов'язкове складання ЄФВВ для вступу на магістратуру без врахування результатів для отримання широкої статистики і доопрацювання програми та іспиту.

Результатом впровадження за такою схемою ЄФВВ має стати покращення якості освіти на рівні бакалаврату і прозоре ранжування здобувачів освіти за рівнем знань для вступу на магістратуру. До того ж, статистика іспитів з ЄФВВ виявить слабкі ВНЗ, які за неспроможності надавання якісної освіти мають припинити імітацію роботи і закрити ці освітні програми.

Пропозиції Анни Костенко

Я навчаюсь на освітній програмі Міжнародно-політичне країнознавство (291 спеціальність) й планую вступати на магістратуру на Регіональні студії.

Стало відомо про те, що замість фахового випробування планується ввести ЄФВВ з міжнародних відносин та політології. Переглянувши теми, винесені на іспит, я зробила висновок, що іспит в більшості складатиметься з питань з дисциплін Історія політичних вчень та Теорії міжнародних відносин, які були в нас лише протягом одного семестру (остання взагалі в нас була одним із предметів на вибір). А от ось тем, що дійсно стосувались би регіоназнавства, яке є нашим основним напрямом, на ЄФВВ взагалі не винесено. Це надзвичайно дивно, адже, наскільки мені відомо, подібні іспити мають перевіряти вже отримані студентами знання під час навчання, а не надавати додатковий матеріал на опрацювання, який навіть не повністю стосується їх освітньої програми.

Зрозуміло, з точки зору економії ресурсів дуже вигідно об'єднати політологію з міжнародними відносинами, та, на мою думку, якщо вводити подібні іспити, то варто дійсно надати можливість усім студентам скласти іспити з тої спеціальності і тих предметів, які вони вивчали протягом 4 років навчання на бакалавраті.

Хочу також звернути особливу увагу на те, що багато молодих людей з України мріють про навчання на магістратурі за кордоном чи взагалі приймають рішення про те, що навчання на магістратурі не так вже й потрібне. А необхідність складання іспитів, які не відповідають отриманим на бакалавраті знанням, лише погіршить ситуацію.

Підсумовуючи вищесказане, зазначу, що в цілому ідея введення ЄФВВ не є поганою й система оцінювання дійсно стане прозорішою, та подібні випробування повинні повністю відповідати навчальним планам освітніх програм та спеціальностей студентів, які їх складають, а наразі це, на жаль, не так.

Пропозиції Радька Антона Ігоровича

Зважаючи на важливість такого кроку в реформуванні системи вищої системи України, як запровадження комплексу зовнішнього незалежного оцінювання для вступних кампаній усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів (бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук), хочу представити Вашій увазі свій стислий дослід, який, на мій погляд, якнайкращим чином дасть зрозуміти пропозиції та зауваження автора до опублікованого МОНУ проекту іспиту.

Вважаю, що головними проблемами оприлюдненого проекту програми є її невичерпна, винятково змістова форма, яка тільки репрезентує фактажне навантаження та питому вагу тематик без належного висвітлення вимог щодо когнітивно-компетентного навантаження цих тем, щонайменших вимог стосовно рівня усвідомлення вступниками простих фактів. Також досить гострим питанням з проблем проекту є відсутність характеристики тесту, що має надати інформацію про структуру тесту, типи відповідних завдань, їхню кількість, загальну методику, але, на мій погляд, без аналітизації фактажного змісту за допомогою опису компетентностей щодо нього цього робити немає жодного користі та сенсу.

Вищезазначене хочу аргументувати тим, що відсутність цих елементів зробить тест для першопрохідця-вступника ненадто непрозорим, незрозумілим, що спричинить занадто низький рівень перших результатів нового іспиту через те, що вступник не зрозуміє того, що робити йому з необхідними фактами (наприклад, «знати», «характеризувати», «виділяти найважливіші ознаки», «порівнювати» тощо).

Також, на мою думку, проблемою може бути недостатня конкретизація змісту запропонованого в оприлюдненій програмі фактичному навантаженні.

Наприклад, доречно було б в «Розділі 1. Історія політичних учень» зробити більшу конкретизацію інформаційного навантаження на рівні «Автор – Необхідний твір або знання загальних положень системи політичного вчення» Наприклад, «Арістотель – трактат «Політика»», «Еммануїл Кант – «До вічного миру»», «Тарас Шевченко – загальні характеристики ідей», «Джон Локк – «Два трактати про правління»».

Приємно також відзначити те, що винятково наявне інформаційне навантаження цілком відповідає всім робочим програмам дисциплін, що мають стосунок до вивчення політичної реальності, усіх ВНЗ, де навчаються

потенційні вступники в магістратуру України. Але, незважаючи на це, хотілося би зауважити на тому, що питомих зміст тесту стосуються робочих дисциплін, які поглиблено вивчає саме спеціальності «052. Політологія», а спеціальність «291. Міжнародні відносини, суспільні комунікації, регіональні студії» вивчає їх здебільшого як вибіркові дисципліни нетривалого періоду вивчення. Тому, наголосовши на ключових зауваженнях автора цього досліджу, перейдімо до висновків й авторських пропозицій.

Отже, з огляду на вищеописане хочу запропонувати виконати наступні зміни в програмі:

Переформатувати її в розрізі аналітизації у вигляді конкретизації змісту програми за допомогою уточнень проблемних ділянок, вичерпного опису когнітивно-компетентнісних вимог щодо окресленого матеріалу в доступному вигляді (наприклад, за допомогою інфінітивів «характеризувати», «давати визначення» тощо).

Здійснивши завдання першого пункту висновків, додати вичерпну характеристику тесту за описаними в досліді елементами.

Урегулювати питання оцінювання та впливу тесту на спеціальності, які докорінно мають різні освітньо-кваліфікаційні програми, що спричинить відповідно появу різних показників виконання іспиту з можливими негативними наслідками тощо.

Наостанок хочу завчасно подякувати контактним особам громадського обговорення за невпинну, нагально важливу роботу зі збору й аналітизації звернень з метою оптимізації держави, що є якнайкращим виявом бажаної демократичності.

Пропозиції Романюка А.С., доктора політичних наук, професора, завідувача кафедри політології Львівського національного університету імені Івана Франка, Шипунова Г.В., доктора політичних наук, доцента, завідувача кафедри теорії та історії політичної науки Львівського національного університету імені Івана Франка

Слід вітати проведену роботу щодо запровадження єдиного фахового випробування та спроби розробки програми предметного тесту з політології та міжнародних відносин. В «Пояснювальній записці» досить кваліфіковано зазначено актуальність роботи, вимоги щодо спеціалістів в світлі новітніх суспільно-політичних змін та суспільних викликів, які стоять перед вищою школою України. В Програмі щодо політичної науки автори виділили три розділи: історію політичних вчень, загальну теорію політики та політичні інститути і процеси. Тим самим свідомо або не свідомо автори певною мірою звузили простір політичної науки залишивши поза програмою питання політичної свідомості та культури і порівняльну політологію. Також звертає увагу виключна орієнтація на теорію та історію і повне ігнорування блоку

навчальних курсів спрямованих на практичну політологію, включно з політичним маркетингом та менеджментом.

Аналіз змістової частини програми дозволяє рекомендувати внести певні корективи:

1) Слід вилучити положення про теорію партійних систем Е. Вятра (підручник Е.Вятра був виданий в середині 80-х років ХХ століття і використовувався українськими викладачами на початку 90-х рр.), яка не була оригінальною і на той час. Зараз існує низка класифікацій, які вивчають студенти вузів, зокрема Кеннета Джанди;

2) Автори, виділяючи типологію політичних партій, фактично її зводять до варіанту, який запропонував М. Дюверже у 1951 р. Варто доповнити зазначені типології такими, як всеохопна/виборча партія (концепція існує з середини 70-х рр.), картельні партії, мережеві, медіа-комунікаційні партії;

3) В сучасній політичній науці з кінця ХХ ст. активно використовується поняття політичний актор, яке не є синонімом суб'єкта політики, що використовувалося в другій половині ХХ ст., відповідно низка курсів передбачає використання виключно поняття актор. Тому в програмі має бути положення про його характеристику;

4) Сумнівно виглядає пропозиція до студентів виявити знання про ідеологію марксизму. Ще в першій половині минулого століття в світовій політичній науці відбулася дискусія і було прийнято поділ на ідеологію комунізму і соціал-демократії, які з початку 50-х рр. розглядаються як самостійні. Тому пропонуємо вилучити положення про ідеологію марксизму і поставити окремо ідеологію комунізму та соціалізму/соціал-демократії;

5) Варто додати до програми ідеології фемінізму, енвайроменталізму, популізму та релігійні суспільно-політичні доктрини, які набули широкого поширення наприкінці ХХ ст. і є впливовими сьогодні;

6) Вважаємо за необхідне змінити назву змішаної форми правління на напівпрезидентську, оскільки на початку 90-х років при характеристиці форм правління використовували одночасно поняття змішана і напівпрезидентська форми правління. З початку ХХІ століття використовується лише напівпрезидентська (існує велика кількість іноземних публікацій та публікацій українських вчених).

7) В програмі (розділ III «Політичні інститути і процеси») не знайшли відображення питання діяльності таких політичних інститутів, як глава держави, парламент, уряд, відповідно і сукупність пов'язаних з ними проблем їх формування, взаємовідносин між цими інститутами, їх стабільності та ефективності. Повністю випали з програми питання політичної участі громадян в політичному житті та визначення/розуміння сутності політичного

процесу, його типології та характеристик. Ці положення слід долучити до програми.

Крім того, вважаємо за необхідне зауважити таке: відповідно до рішення спеціальної комісії ЮНЕСКО структура політичної науки містить 5 блоків:

1. Теорія політики (вступ та філософсько-методологічні основи політики та політичних відносин);

2. Теорія політичних систем та їх елементів (політичні інститути та процеси, зокрема, питання держави, партії, політичних режимів, громадських організацій тощо);

3. Теорія міжнародних відносин (система міжнародних відносин, зовнішньої політики, проблеми війн, зміцнення миру та міжнародної безпеки);

4. Теорія управління соціально-політичними процесами (форми та методи політичного керівництва та управління, покращення ефективності політичних інститутів, проблеми еліти та лідерства, питання політичної комунікації);

5. Політична ідеологія та історія політичних вчень (вивчення генези політичної науки, роль та функції політичної культури, свідомості та ідеології в системі політичної влади).

Тож вважаємо, що запропонована пропорція – 50% на «політологію» та 50% на «теорію міжнародних відносин» – адекватно не відображає згадану структуру політичної науки. Тобто, ЄФВВ зі спеціальності 052 «Політологія» не може бути побудоване за такою логікою. Ми пропонуємо додатково ввести блоки питань, які пов'язані з проблемами політичного керівництва та управління, місцевим самоврядуванням та політичними комунікаціями. Це можна зробити за рахунок блоку міжнародних відносин. Отже, як компромісний варіант, пропонуємо таке співвідношення: 70% – п.п. 1.2.4.5. загаданої структури, 30% – п. 3. Скорочення блоку «теорії міжнародних відносин» можна здійснити, наприклад, за рахунок гіпертрофованої деталізації певних питань, зокрема п.п. 4.2.1-4.2.6. представленого проекту, які стосуються двосторонніх відносин України з державами-сусідами.

Пропозиції Олександра Мішина, кандидата політичних наук, асистента кафедри міжнародного регіонознавства КНУ імені Тараса Шевченка

Розділ 2. Загальна теорія політики

4.2.3 Неоконсерватизм (Л.Страус, Д.Белл, І.Крістолл)

- Додати Лео Страуса, як засновника філософії неоконсерватизму

Розділ 3. Політичні інститути та процеси

1.1.3 Ознаки держави (суверенітет, територія, населення, публічна влада, податки, легальний примус)

- Додати визначення «публічна» до категорії «влада»; додати ознаку: «податки», бо фіскальна система - невід'ємний атрибут держави.

Розділ 4. Теорія міжнародних відносин

Додати питання «Конструктивізм у міжнародних відносинах» (О.Вендт, Е.Адлер, М.Барнетт, П.Каценштейн, Дж.Раггі, О.Уівер)

Розділ 5. Зовнішня політика України

4.2 Двосторонні відносини України з державами-сусідами

Додати пункт: 4.2.7 «Відносини України й Туреччини»

Пропозиції Олени Юрченко, студентки 4 курсу спеціальності «Міжнародні відносини» ННІМВ КНУ ім. Т. Шевченка

Програма предметного тесту з політології та міжнародних відносин включає, як зрозуміло із назви, програмні частини із обох галузей знань, у той час як студенти спеціальностей «052 Політологія» і «291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» вивчали відповідно лише власні тематичні блоки протягом 4 років навчання на бакалаврських програмах. Беручи до уваги те, що у рамках приведення навчальних програм українських ЗВО у відповідність із міжнародними стандартами, що тягне за собою об'єднання вказаних галузей за тематичним наповненням, а також при перекладі матиме відповідність «Political Science», такий крок є логічним задля підготовки спеціалістів у відповідній галузі у найкоротші терміни. Однак, на думку переважної частини здобувачів освіти, які планують вступати на магістратуру за вказаними галузями, виникають запитання щодо доцільності проведення ЄВІ/ЄФВВ у 2022 році, із огляду на те, що тест є на 50% невідомим для кожного студента, а навчальним закладам не було надано можливостей задля оновлення навчальних планів, впровадження відповідних навчальних дисциплін та узгодження програм. Перед студентами нині постає завдання опанувати за рекордно короткі терміни 4-річну програму суміжної, проте все ж відмінної галузі, при цьому продовжуючи вивчення власної спеціальності, підготовку до державних іспитів та іншу діяльність. У цьому контексті хотілося б висловити прохання щодо перенесення першого тесту на 2023 рік і надання ЗВО можливостей до підготовки студентів відповідно до нових умов та вимог.

У той же час, користуючись наданою зацікавленим сторонам можливістю взяти участь у громадському обговоренні проєкту програми ЄФВВ/ЄВІ із політології та міжнародних відносин, хотілося б висловити низку зауважень щодо її змістовного наповнення у частині «міжнародні відносини». Із боку розробників очевидним є прагнення забезпечити системний та комплексний виклад вказаної галузі знань при виділенні ключових тем та аспектів для опанування, проте у програмі все ж наявні певні лакуни, яка мені як абітурієнту хотілося б заповнити.

У розділі «Теорія міжнародних відносин» наявні підходи до визначення поняття «теорії міжнародних відносин», її об'єкту та предмету, у той час як бракує власне дефініції «міжнародні відносини», підходів до його визначення, проте слід розмежовувати науку та власне об'єкт її вивчення. Окрім того, у програмі відсутні питання щодо методології вивчення міжнародних відносин, її специфіки.

Підрозділ «Суб'єкти міжнародних відносин» містить доволі широкий перелік акторів, проте виникають запитання до пункту «нетрадиційних суб'єктів міжнародних відносин», у той час як наведений список вже включає невестфальських акторів, які із позицій магістральних теорій вважаються нетрадиційними порівняно із державою.

Підрозділ «Історичні типи міжнародних систем» не включає пунктів щодо сучасного стану системи міжнародних відносин (чи її відсутності, транзитивного періоду), як і досистемного етапу розвитку міжнародних відносин, що не дозволяє відчувати принципової різниці між системністю і хаотичністю стану міжнародних відносин.

Виникають запитання щодо підрозділу «Основні теорії міжнародних відносин». Звісно, прикметник «основні» покликаний обмежити перелік дібраних концепцій, проте у результаті він обмежується лише першими та другими великими дебатами у теорії міжнародних відносин, а саме лібералізмом та реалізмом і їх неоверсіями і загальним протистоянням між традиціоналістами та модерністами, що не відповідає дійсності та сучасному стану розвитку теорії міжнародних відносин. Необґрунтованим, із моєї точки зору, є представлення поглядів реалістів у рамках палітри поміркований-центристський і ультраконсервативний – які принципові відмінності центризму і поміркованості? Чому не застосувати підхід «наступальний-оборонний реалізм»? Чому не розглядаються витoki реалізму від Н. Маккіавеллі, Ж. Рішельє, Р. Нібура, Е. Карра? Чому ідеалізм описується без ідей Н. Енджелла?

У частині модернізму вкотре повторюються системні теорії, при цьому ігноруються кількісні методи при вивченні міжнародних відносин, формальні моделі та інші досягнення післявоєнного етапу розвитку ТМВ. Поза рамками програми залишилися соціальні теорії міжнародних відносин, зокрема конструктивізм, який був домінуючим у 1980-1990-тих роках, всі критичні теорії, англійська та французька школи міжнародних відносин, формальні моделі міжнародних відносин, зокрема «теорія ігор», постмодерністські та постпозитивістські концепції. У переліку неокласичних виникає питання щодо доцільності вибору із широкого числа світ-системних теорій одного лише І. Валлерстайна та ігнорування підходів власне марксистів до міжнародних відносин, а також ігнорування неолібералізму як особливої течії у ТМВ. На окрему увагу заслуговують низка теорій середнього рівня, зокрема теорія

демократичного миру, функціоналізм та неофункціоналізм, теорія міжнародних режимів, які не згадано у програмі.

У той час як безпека є ключовою категорією переважної частини теорій міжнародних відносин, у програмі відсутні модулі щодо поняття «безпеки» «національної безпеки», його сутності, підходів до інтерпретації та теоретичної еволюції, поняття «референтів безпеки», поняття «загрози національній безпеці», їх класифікації та засобів відповіді на них, поняття «система забезпечення національної безпеки», основних моделей забезпечення національної безпеки (нейтралітет, позаблоковість, асиметрична залежність, багатосторонні та двосторонні угоди про оборонну співпрацю), поняття «міжнародна безпека», «система міжнародної безпеки», його елементи, складові, теоретичні підходи до розуміння та ін. В українському контексті слід говорити про потребу розглянути окремо ключові загрози національній безпеці України, засоби відповіді на них та місце України у системі регіональної та міжнародної безпеки.

Ключові міжнародні організації, інтеграційні блоки та військово-політичні союзи, які фігурують на міжнародній арені, представлені у програмі лише із позиції участі у них України, без врахування специфіки їх внутрішньої будови, принципів організації і роботи, проблем та перспектив функціонування. Поза рамками програми залишилася співпраця України із переважною частиною стратегічних партнерів, як вони визначені у нормативних документах, а контекст російсько-українських відносин обмежується лише договірною базою, не включаючи специфіку політичної, економічної, енергетичної взаємодії останніх 30 років. В цілому при розгляді зовнішньої політики України простежується виразний європоцентризм, що не відповідає принципам холізму і системності, якої слід очікувати від здобувачів освіти по отриманню ступеня бакалавра.

При всій неоднозначності статусу геополітики як самостійної науки і релевантного методу до вивчення міжнародних відносин, якщо вона все ж включена до програми, то виникають питання щодо раціональності включення у цю царину цілком самостійних і окремих цивілізаційних теорій і циклічних теорій. Окрім того, перелік теоретичних шкіл обмежено вузьким набором авторів, який лишає за бортом представників критичних теорій геополітики, національні школи (наприклад, французьку, італійську, японську, китайську, російську). Слід відмітити, що російська геополітична школа є доволі широкою та різноманітною, а розуміння її ключових ідей є одним із допоміжних інструментів задля формування уявлення про теоретичні витoki російської зовнішньої політики, у тому числі на українському напрямку, і у цьому контексті виникають запитання через відсутність її у переліку запропонованих до вивчення.

У частині «Міжнародний порядок» виникають сумніви щодо доцільності виділення типологій міжнародного та світового порядку лише від вказаних авторів. Загалом, при методологічній розмитості та множинності теоретичних інтерпретацій явищ у вказаній галузі знань бажаним було б почути аргументацію щодо відбору позицій лише тих чи інших авторів, теоретиків та вчених.

До кожної із частин хотілося б бачити ключові поняття, категорії, на які слід звернути увагу у процесі підготовки, а також чіткий перелік дефініцій та їх визначень задля зниження термінологічної і методологічної множинності більшості явищ, які фігурують у вказаній галузі знань. Не був би зайвим також перелік рекомендованої літератури та підручників, які можна використати задля підготовки до ЄВІ/ЄФВВ.

Сподіваюся, що написане вище буде враховано при розробці остаточного варіанту програми ЄФВВ/ЄВІ.

Пропозиції Романа Калитчака, доцента кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби Львівського національного університету імені Івана Франка

Ознайомившись із проєктом програми «Предметного тесту з політології та міжнародних відносин єдиного фахового вступного випробування», про який я дізнався лише напередодні свят і який викликав у мене величезний подив, хочу розділити свої зауваження та пропозиції на дві частини.

I. Ідея єдиного фахового вступного випробування

Насамперед, хибно та загалом некоректно вжито термін «міжнародні відносини» - оскільки це галузь знань 29, в яку входять три спеціальності. Напевно йдеться про спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Утім ще більше здивування викликає саме ідея «єдиного» фахового вступного випробування для двох окремих спеціальностей 52 «Політологія» і 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», які належать до двох різних галузей знань, розвиваються окремо та мають свої власні стандарти.

Мені складно збагнути, що слугувало приводом для примусового об'єднання цих двох окремих спеціальностей в «єдине» фахове вступне випробування і яким чином аргументувалось це рішення. Запропонований проєкт якнайкраще дискредитує саму ідею єдиного фахового випробування, адже демонструє, що її практичне втілення є нереалістичним і лише викличе справедливе збурення серед здобувачів вищої освіти.

Я не коментуватиму змістовного наповнення трьох перших розділів спеціальності 52 «Політологія», оскільки це не є сферою моєї академічної

експертизи, але неправомірно вимагати, приміром, знання «типології партійних систем за Є. Вятром» тощо у студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Більшість тем непередбачена затвердженим стандартом спеціальності 291 і мені складно збагнути, яким чином обґрунтувати вимоги знати теми, які вміщені у перших трьох розділах, у студентів четвертого року навчання бакалаврату вказаної спеціальності. Аналогічні переконливі претензії висуватимуть студенти спеціальності 52 «Політологія» щодо розділів, які стосуються спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Ідея про проведення фахового вступного випробування для вступу у магістратуру є повністю слушною, утім предметні тести повинні формуватися окремо для кожної спеціальності. З огляду на це, «єдине» фахове вступне випробування мусить бути розділено для спеціальностей 52 «Політологія» та 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Прагнення запровадити «єдине» фахове вступне випробування для двох окремих спеціальностей 52 «Політологія» і 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» радше виглядатиме порушенням університетської автономії, не відповідає жодним міжнародним практикам, виходить за межі затверджених стандартів та матиме негативні коротко- та довгострокові наслідки для магістерських освітніх програм обох спеціальностей.

II. Зміст розділів єдиного фахового вступного випробування спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Окремо хочу досить побіжно висловити зауваження та пропозиції, з огляду на обмежений час, щодо змістовного наповнення трьох розділів предметного тесту, що стосуються спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Напевно потрібно було опрацювати у досить стислий час компромісний варіант, щоб узгодити та інкорпорувати його у «єдине» фахове вступне випробування. Утім запропонована версія підважує академічні здобутки нашої спеціальності та не враховує проблематику міжнародних (суспільних) комунікацій чи регіональних студій.

Наповнення розділу 4. Теорія міжнародних відносин у запропонованому викладі спричинить численні непорозуміння через потенційно амбівалентне тлумачення багатьох тем, оскільки йдеться не про усний чи письмовий іспит, а про тест. Особливістю спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» є те, що вона відрізняється множинністю та плюралізмом теоретичних підходів і відсутністю чіткої, загальноновизнаної й вичерпної кодифікації переважної

більшості питань. Тому підрозділ 1 Розділу 4 загалом є досить суперечливою спробою узагальнити знання зі сфери міжнародних відносин. Також варто вказати, що системи міжнародних відносин (підрозділ 2) є частиною модернізму/позитивізму в теорії міжнародних відносин і виносити їх за межі модернізму/позитивізму було б недоречним. Необхідно наголосити, що теорії міжнародних відносин не поділяються на основні/неосновні (підрозділ 3). Загальноприйнятим є поділ на традиційні (класичні), позитивістські (модерністські) та постпозитивістські (сучасні) теорії. Також присутні інші спірні моменти. Недоречно теж використовувати російські транскрипції прізвищ, як випадку Волтца чи Когейна. Утім насамперед, впадає у вічі відсутність цілого пласту сучасних теорій, не знаючи яких, студент не може повноцінно навчатись у магістратурі за спеціальністю 291.

Тому спільно з колегами пропонуємо власний виклад розділу 4, який прагне відобразити сучасний стан знань про теорію міжнародних відносин і світовий науковий досвід.

Викладені зауваження і пропозиції зокрема перевірені на основі референтних джерел, що були опубліковані до 2015 р.: 1. *International Relations Theories. Discipline and Diversity*. Dunne Tim, Kurki Milja and Smith Steve (Ed.), Third edition, Oxford University Press, 2013 2. Lawson, Stephanie. *Theories of international relations: contending approaches to world politics*, Polity Press, 2015, 3. *Theories of International Relations*. Burchill Scott, Linklater Andrew, Devetak Richard, Donnelly Jack, Paterson Matthew, Reus-Smit Christian and True Jacqui (Ed.) Third edition, Palgrave MacMillan, 2005, 4. Weber Cynthia. *International Relations Theory. A critical introduction*, Third edition. Routledge, 2010.

Ми не брали уваги новіші напрацювання, які були опубліковані упродовж останніх 5-6 років.

Суперечливим є наповнення розділу 5, оскільки його підрозділ 1 відтворює такий же підхід, як і підрозділ 1 розділу 4. Ще раз слід наголосити на відсутності загальноприйнятого консенсусного трактування значної кількості наведених тем, окрім тих, що чітко виписані у внутрішньодержавних чи міжнародно-правових документах. Без належної деталізації, студентам буде складно зрозуміти, що саме очікувати у тестових завданнях. Присутні також інші дискусійні аспекти. Приміром, чому відсутні питання про відносини України з Францією та ФРН тощо, але є сподівання, що студент краще орієнтуватиметься у відносинах України з Румунією?

Що стосується розділу 6, також доречна деталізація тем окремих підрозділів, у яких йдеться про поняття, ознаки, категорії, класифікації, типології, різновиди, механізми, оскільки, як зазначалось вище, не існує вичерпного переліку чи загальноновизнаного підходу до розуміння багатьох виокремлених тем, а є власна візія окремих науковців на ці питання. Також незрозуміло, чому зосереджено непропорційно багато уваги на геополітиці,

що, радше, є характерним для російських наративів. Водночас у жодному з трьох розділів належно не було відображено теми з міжнародних (суспільних) комунікацій та регіональних студій чи інші результати навчання, що містяться у затвердженому стандарті спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

№, з/п	Тема та її зміст	Питома вага, %	Когнітивний рівень
1	Теоретико-методологічні основи вивчення міжнародних відносин		
1.1	Актороцентричний підхід до розгляду міжнародних процесів та явищ (ідеалізм, політичний реалізм)		
1.2	Структурний підхід до розуміння міжнародних процесів та явищ (структуралізм, інституціоналізм)		
1.3	Взаємозалежність акторів та структур у межах сучасних підходів (соціальний конструктивізм)		
1.4	Нормативне значення анархії у міжнародних відносинах (традиціоналізм, позитивізм, постпозитивізм)		
1.5	Дилема безпеки Г. Герца та її нормативний зміст для політичного реалізму		
1.6	Нормативний зміст «Теорії демократичного миру» Е. Канта для ідеалізму		
2	Традиціоналізм у теорії міжнародних відносин		
2.1	Геополітичний підхід політичного реалізму кінця XIX – початку XX ст. (А. Мехен, Г. Маккіндер, Ф. Ратцель, Р. Челлен)		
2.2	Структуралізм та теорія імперіалізму у першій чверті XX ст. (Дж. Гобсон, Р. Гілфердінг, В. Ленін)		
2.3	Ідеалізм й інституціоналізм у теорії та міжнародно-політичній практиці першої половини XX ст. (Н. Анжел, В. Вільсон)		
2.4	Політичний реалізм напередодні та після Другої світової війни (Е. Карр, Дж. Кеннан, Г. Моргентау)		

2.5	Англійська школа в теорії міжнародних відносин (Г. Булл, М. Вайт, Г. Баттерфілд, Ч. Меннінг)		
3	Позитивізм у теорії міжнародних відносин		
3.1	Методологічні засади позитивізму (модернізму) у міжнародних відносинах		
3.2	Критика позитивізму в теорії міжнародних відносин (Г. Булл)		
3.3	Теорія систем. Типи міжнародних систем (М. Каплан, Е. Чемпель)		
3.5	Теорія ігор (А. Раппопорт, О. Моргенштерн)		
3.6	Теорія зовнішньополітичних рішень (Л. Річардсон)		
3.7	Теорія комунікації (К. Дойч)		
3.8	Неореалізм		
3.8.1	Основні підходи неореалізму (К. Волц, Р. Джилпін)		
3.8.2	Теорія гегемонійної стабільності (Ч. Кіндлебергер)		
3.8.3	Теорія гегемонійної перенапруги (П. Кеннеді)		
3.9	Неолібералізм		
3.9.1	Теорія взаємозалежності (Р. Когеїн, Дж. Най)		
3.9.2	Транснаціоналізм і глобальне управління (Дж. Розенау)		
3.10	Режимна дискусія		
3.10.1	Неореалістичні підходи до розуміння суті та особливостей еволюції міжнародних режимів		
3.10.2	Неоліберальні підходи до розуміння суті та особливостей еволюції міжнародних режимів		
3.11	Неоструктуралізм		
3.11.1	Теорія неоімперіалізму (С. Амін)		
3.11.2	Теорія структурного імперіалізму (Й. Гальтунг)		
3.11.3	Теорія світової системи (Е. Воллерстайн)		
4	Постпозитивізм		
4.1	Соціальний конструктивізм (А. Вендт)		
4.2	Критична теорія		

4.2.1	Коміюкативна парадигма критичної теорії (Е. Лінклейтер, Ю. Габермас)		
4.2.2	Виробнича парадигма критичної теорії/Неограмшизм (Р. Кокс)		
4.3	Постмодернізм (Д. Кемпбелл)		
4.4	Фемінізм (С. Інло, К. Сільвестер)		
4.5	Постколоніалізм (Е. Саїд, А. Нанді, Г. Співак)		
4.6	Нова нормативна теорія (Дж. Бюченен, Дж. Доннеллі, М. Волзер)		
4.7	Міжнародна політекономія (С. Стрендж)		
4.8	Неокласичний реалізм (Г. Роуз, Ф. Закарія)		
4.9	Критична геополітика (Дж. Тол)		
4.10	Екологізм /Зелена політика (В. Шива, Р. Карсон, Е. Ѓор)		
5	Теорії інтеграції		
5.1	Протоінтеграційні теорії: функціоналізм, ранній федералізм		
5.2	Теорії інтеграції першої хвилі (1960–1980-і рр.): неофункціоналізм, міжурядовий підхід		
5.3	Теорії інтеграції другої хвилі (1980–1990-і рр.): ліберальний міжурядовий підхід, новий інституціоналізм, мережевий підхід		
5.4	Теорії інтеграції третьої хвилі (з 1990-х років..р): соціальний конструктивізм, дискурсивні підходи, гендерні підходи, нормативна теорія, теорія європеїзації,		
6	Теорії конфліктів		
7	Глобалізаційна дискусія		
7.1	Підходи гіперглобалістів (К. Оме, Ф. Фукуяма)		
7.2	Підходи трансформалістів (Е. Гідденс, Д. Гелд)		
7.3	Підходи глобалізаційних скептиків (П. Гірст, Г. Томпсон)		

Пропозиції Андрія Суботіна, кандидата історичних наук, доцента кафедри Міжнародних відносин та зовнішньої політики Київського національного університету ім. Тараса Шевченка

Маю наступні зауваження щодо проекту Програми предметного тесту з політології та теорії міжнародних відносин:

Розділ 4. Теорія міжнародних відносин

1.1.5 «Принципи міжнародних відносин». МВ це явище об'єктивне, відтак не має «принципів» (які принципи у електромагнітного поля?). Принципи можуть бути у міжнародної політики або міжнародного права як у явищ суб'єктивних.

1.1.6 «Типи та рівні міжнародних відносин» доречно змінити на «Типологія міжнародних відносин».

1.2.7 «Нетрадиційні суб'єкти МВ». Якій критерій традиційності-нетрадиційності? З контексту виходить, що міжнародні урядові організації – це традиційні суб'єкти МВ. Ліга Націй була заснована в 1919 р. 102 роки – це метрика «традиційності»?

2.2.1 Чим обґрунтований вибір саме цих авторів? Типологія М. Каплана класична та унікальна за кількома параметрами. А решта авторів? Чому, наприклад, не взяти типологію К. Холсті або Р. Роузкранса?

3.1 «Політичний ідеалізм» - це зневажливе характеристика політичних реалістів своїх опонентів. Краще змінити на нейтральне «ліберальний інтернаціоналізм».

3.2.3 «Ультраконсервативний напрям (Р. Страус-Хюпе)». Звучить як фраза з пам'ятки райкому КППС лектору початківцю. Р. Стаус-Хюпе займався, зокрема, стратегічним аналізом, а за своїми політичними поглядами він не дуже відрізнявся від Дж. Кеннана. Він тверезо оцінював радянську зовнішню політику як й автор «довгої телеграми».

3.4 «Модернізм в теорії міжнародних відносин». Модернізм це про нові методи та індуктивну методологію досліджень, а не про нові напрямки досліджень. Регіональну інтеграцію та міжнародні конфлікти можна досліджувати й за допомогою евристичного історико-описового підходу.

3.5.3 «Неомарксизм (І. Валлерстайн)». Марксистської теорії МВ в науковому розуміння взагалі не існувало, відтак як міг з'явитися неомарксизм саме в ТМВ? Краще змінити на «Теорія Світ-Системи».

В цьому розділі варто б додати питання про Конструктивізм (А. Вендт, Н. Онаф, Ф. Карточвил, П. Каценштайн).

Розділ 5. Зовнішня політика України

1.3 «Національні інтереси держави на міжнародній арені». Національний інтерес як абсолютний фактор зовнішньої політики – це ідеологічний конструкт в рамках реалістичної традиції. Які національні інтереси переслідував уряд НДР? Які національні інтереси переслідував уряд В. Януковича (хай Аллах скоротить його дні)? Краще замінити на нейтральне «Зовнішньополітичні інтереси держави на міжнародній арені».

1.4 «Сила в міжнародних відносинах». Не все в міжнародній політиці базується на силі як функції прямого примусу. Які приклади силової політики королівства Швеції по відношенню до Фінляндії або України ми можемо

навести? Сила – це не універсальний інструмент зовнішньої політики. Краще змінити на нейтральне, наприклад, «Засоби державної зовнішньої політики».

Пропозиції Іллі Гавриленка, кандидата політичних наук, асистента кафедри міжнародних організацій і дипломатичної служби Навчально-наукового Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Звертаю Вашу увагу на той факт, що в описах і навчальних планах усіх освітніх програм освітнього рівня бакалавр спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, за якими наразі здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти в Навчально-науковому Інституті міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка (а саме: ОП «Міжнародні відносини (з обов'язковим вивченням двох іноземних мов)», «Міжнародні відносини», «Міжнародні комунікації (з обов'язковим вивченням двох іноземних мов)», «Країнознавство (американістика та сходознавство)», «Міжнародно-політичне країнознавство (з обов'язковим вивченням двох іноземних мов)», «Країнознавство (американістика, сходознавство, європейські студії, африканістика») передбачені, як обов'язкові компоненти, такі навчальні дисципліни: "Основи дипломатії та дипломатичної служби" (4 кредити) та "Дипломатичний протокол та етикет" (3 кредити).

Водночас, в Проекті не передбачені блоки питань, які відповідають цим навчальним дисциплінам.

З огляду на це, пропоную доповнити програму Єдиного фахового вступного випробування з політології та міжнародних відносин для вступу до магістратури у 2022 р., у Розділі 5, такими пунктами (конкретні формулювання можуть потребувати подальшого уточнення):

1.6 Дипломатичне забезпечення зовнішньої політики держави

1.6.1 Поняття дипломатії та дипломатичної служби.

1.6.2 Державні органи зовнішніх зносин.

1.6.3 Дипломатичне представництво: структура, персонал, функції.

1.6.4 Дипломатичні привілеї та імунітети.

1.6.5 Консульські відносини та функції консульських установ.

1.6.6 Дипломатія спеціальних місій та практика багатосторонньої дипломатії.

1.7 Протокольне забезпечення дипломатичної діяльності

1.7.1 Державний протокол і церемоніал як засоби презентації держави на міжнародному рівні та інструмент ефективних міждержавних взаємин

1.7.2 Протокол у двосторонній та багатосторонній дипломатії

1.7.3 Роль і чинники етнокультурних відмінностей в дипломатичних і ділових контактах.

І виділити на відповідні пункти принаймні по 1% питомої ваги питань.

У разі їх невключення до списку таких питань, знання абітурієнтів з відповідних обов'язкових компонент і пов'язаних із ними фаховими компетентностями не будуть належним чином перевірені.

Пропозиції професора Ігнат'єва П.М.

1) У тексті є завдання «Основні форми співпраці України та НАТО» і «Основні сфери співпраці України та НАТО», тому пропоную їх об'єднати. Разом із тим, додати питання «Складнощі (основні перепони) на шляху до членства України в НАТО».

2) Пункт 4.2. Можливо доцільно об'єднати відносини України з Румунією та Молдовою в одне питання. А також додати питання Україна та країни Південного Кавказу.

Загалом переважна більшість питань не викликає заперечень.

5. Інформація про рішення, прийняті за результатами обговорення:

Під час доопрацювання проєкту програми ЄФВВ зауваження та пропозиції, отримані під час громадського обговорення, враховано частково.

Внесено зміни:

Розділ 2 «Загальна теорія політики»:

п. 4.3 «Політична ідеологія комунізму (К. Маркс, Ф. Енгельс, В. Ленін)»;

п. 4.4 «Політична ідеологія соціал-демократії (К. Каутський, Е. Бернштейн)»;

п. 4.5 «Політична ідеологія націоналізму»;

п.п. 4.5.1 «Теоретичні засади націоналізму (Е. Геллнер, Е. Сміт)»;

п.п. 4.5.2 «Український націоналізм М. Міхновського»;

п.п.4.5.3 «Інтегральний український націоналізм Д. Донцова».

Розділ 3. «Політичні інститути та процеси»:

п.п. 1.1.3 «Ознаки держави (суверенітет, територія, населення, публічна влада, легальний примус)»;

п.п. 3.2.4 «Типологія партійних систем за М. Дюверже».

Розділ 4. Теорія міжнародних відносин:

Видалити п.п. 1.2.7 «Нетрадиційні суб'єкти міжнародних відносин».

Розділ 5. Зовнішня політика України:

п.п. 2.4.1 «Україна в Організації Об'єднаних Націй»;

п.п. 3.2.1 «НАТО як організація з колективної безпеки держав Заходу».